

Przedszkole i klasa „0” Przygotowanie do edukacji szkolnej

1. Informacje ogólne

Badanie osiągnięć dzieci kończących edukację przedszkolną odbyło się w kwietniu 2015 r. Wyniki badań nadesłało 26 placówek. Analizie poddano wyniki 666 dzieci z 39 klas/grup.

Zastosowany zestaw zadań służył do określenia gotowości szkolnej dziecka w trzech podskalach:

- **umiejętności szkolne,**
- **sprawność motoryczna,**
- **kompetencje poznawcze.**

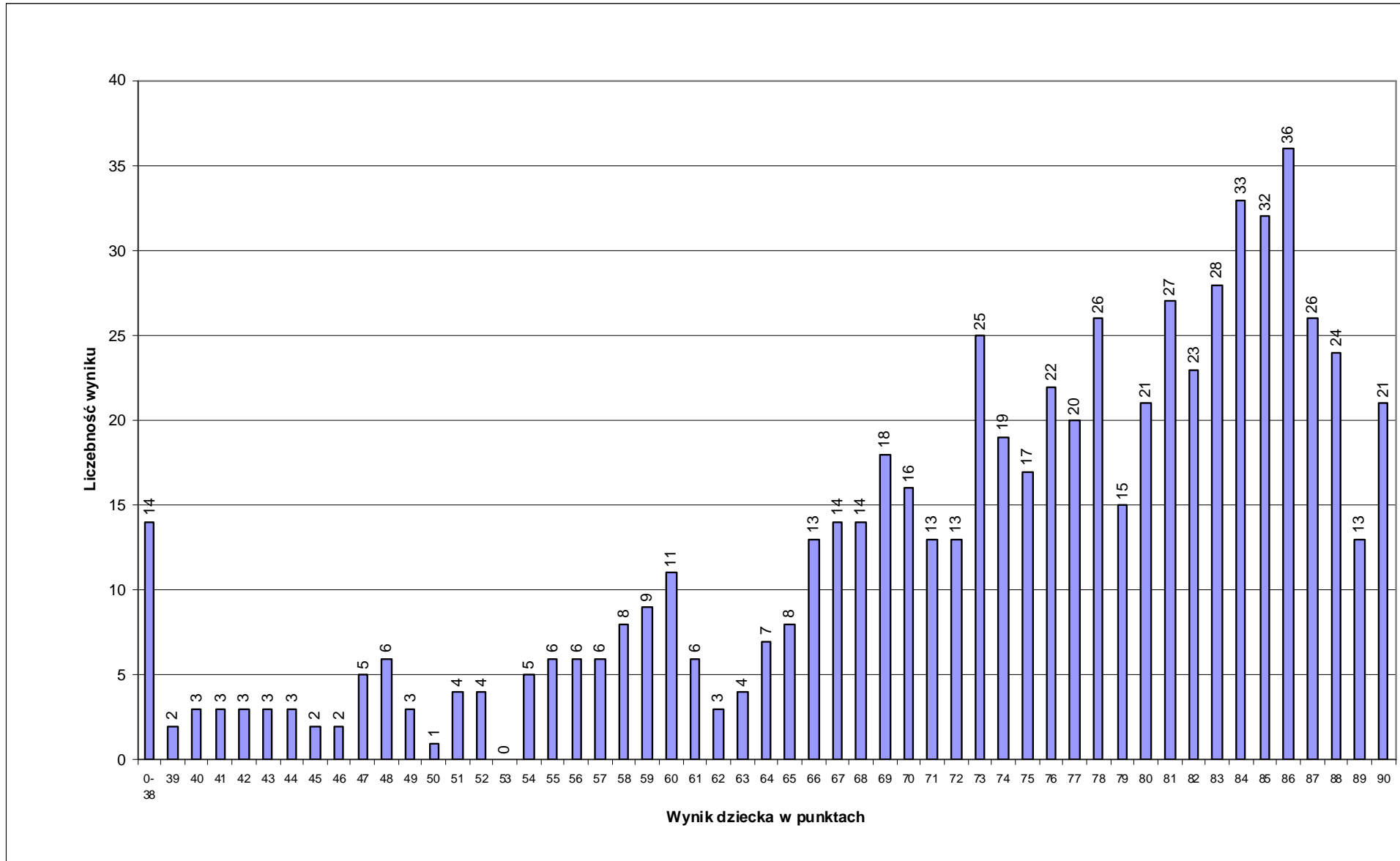
Każda z 30 badanych umiejętności była punktowana 0 – 1 – 2 – 3 zgodnie z kryteriami oceniania.

1. Podstawowe miary empiryczne testu

Wskaźniki	Miary empiryczne ogół badanych	
Liczba badanych umiejętności ogółem	30	
Skala wyników testowania	0 – 90	
Rozstęp wyników dzieci	9 – 90	
Średni wynik testowania (średnia arytmetyczna) Rozstęp średnich wyników klas/grup	73,73 64,13 – 85,33	
Mo – modalna , dominanta; wynik ucznia/dziecka występujący najczęściej	86	
Me – mediana; wynik poniżej (i powyżej) którego znajduje się 50% wyników dzieci	77	
Współczynnik łatwości testu Rozstęp współczynników łatwości testu dla klas	0,82 0,71 – 0,95	
Liczba umiejętności w poszczególnych przedziałach norm współczynnika łatwości	0,00 - 0,19 bardzo trudne	0
	0,20 - 0,49 trudne	0
	0,50 - 0,69 umiarkowanie trudne	5
	0,70 - 0,89 łatwe	18
	0,90 - 1,00 bardzo łatwe	7

2. Rozkład wyników dzieci

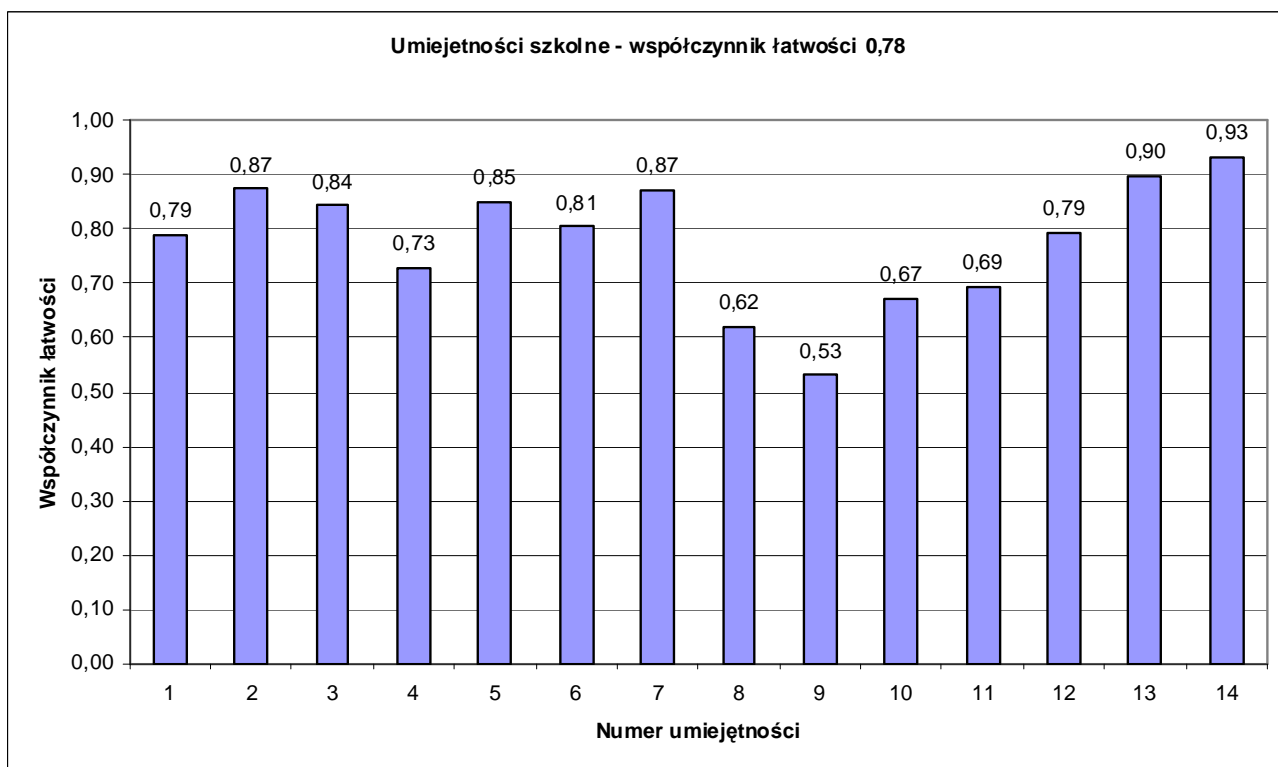
Współczynnik łatwości testu dla klasy/grupy	0,00 – 0,19 bardzo trudny	0,20 – 0,49 trudny	0,50 – 0,69 umiarkowanie trudny	0,70 – 0,89 łatwy	0,90 – 1,00 bardzo łatwy
Liczba klas/grup	0	0	0	33	6

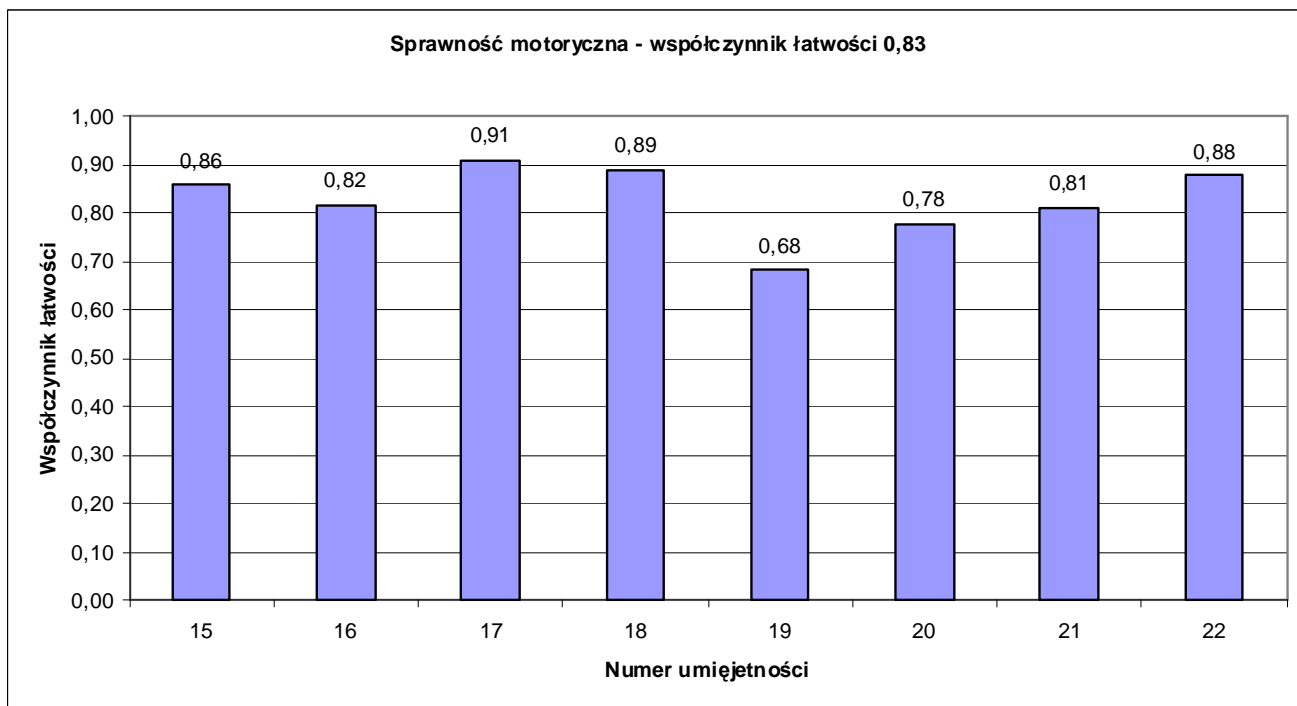
3. Rozkład wyników uczniów wg podskal

umiejętności szkolne	wynik	poniżej oczekiwań 0 – 21	zgodnie z oczekiwaniami 22 – 35	powyżej oczekiwań 36 – 42
	liczba dzieci	78	272	316
	% dzieci	12%	41%	47%
sprawność motoryczna	wynik	poniżej oczekiwań 0 – 12	zgodnie z oczekiwaniami 13 – 20	powyżej oczekiwań 21 – 24
	liczba dzieci	30	293	343
	% dzieci	5%	44%	51%
kompetencje poznawcze	wynik	poniżej oczekiwań 0 – 12	zgodnie z oczekiwaniami 13 – 20	powyżej oczekiwań 21 – 24
	liczba dzieci	20	186	460
	% dzieci	3%	28%	69%

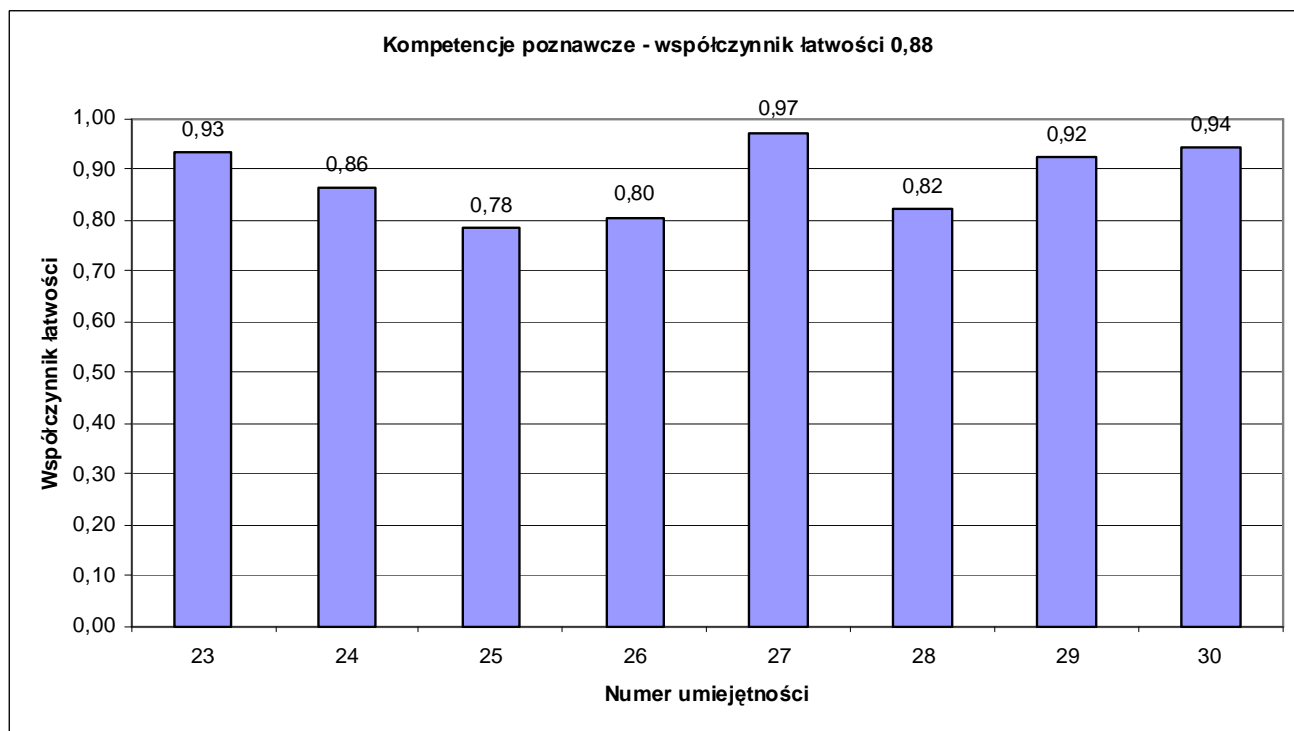
4. Łatwość umiejętności wg podskal

Nr umiejętności	Opis umiejętności – dziecko:	Współ. łatwości	Rozstęp współ. łatwości pomiędzy grupami/klasami
1	odróżnia kierunki lewo – prawo.	0,79	0,39 – 1,00
2	stosuje pojęcia związane z przestrzenią (np.: nad, pod, za, obok).	0,87	0,65 – 1,00
3	doprowadza wykonanie zadania do końca.	0,84	0,53 – 1,00
4	opowiada treść obrazków uwzględniając związki przyczynowo – skutkowe.	0,73	0,47 – 1,00
5	uzupełnia szeregi o brakujące obiekty.	0,85	0,59 – 1,00
6	rysuje po śladach wzory literopodobne.	0,81	0,46 – 0,98
7	wyodrębnia głoski w nagłosie (na początku wyrazu).	0,87	0,43 – 1,00
8	wyodrębnia głoski w wygłosie (na końcu wyrazu).	0,62	0,11 – 0,94
9	wyodrębnia kolejne głoski w wyrazie (analiza słuchowa wyrazu).	0,53	0,12 – 0,92
10	łączy kolejne głoski w całość (synteza słuchowa wyrazu).	0,67	0,30 – 1,00
11	rysuje figury geometryczne według wzoru.	0,69	0,42 – 1,00
12	stosuje liczebniki porządkowe.	0,79	0,39 – 1,00
13	rozdziela błędne liczenie od poprawnego (na dowolnych liczmanach).	0,90	0,60 – 1,00
14	dodaje i odejmuje liczmany.	0,93	0,67 – 1,00

Nr umiejętności	Opis umiejętności – dziecko:	Współ. łatwości	Rozstęp współ. łatwości pomiędzy grupami/klasami
15	rzuca i łapie woreczek (łapie woreczek rzucany przez nauczyciela, rzuca woreczek do celu, łapie woreczek palcami stóp i rzuca go do kosza).	0,86	0,67 – 1,00
16	wykonuje „pajacyka”.	0,82	0,33 – 1,00
17	wykonuje podskoki na jednej nodze i obunóż.	0,91	0,67 – 1,00
18	pokonuje tor przeszkód (bieg pomiędzy trzema słupkami, przejście na czworakach pod przeszkodą, przewlekanie szarfy).	0,89	0,69 – 1,00
19	wykonuje składanki z papieru zgodnie z opisem nauczyciela (samolot jednoelementowy, czapka, portfelik).	0,68	0,33 – 1,00
20	lepi małe figurki z plasteliny.	0,78	0,42 – 1,00
21	rysuje po śladach.	0,81	0,56 – 0,96
22	prawidłowo trzyma ołówek (uchwyt, napięcie mięśni).	0,88	0,53 – 1,00

Nr umiejętności	Opis umiejętności – dziecko:	Współ. łatwości	Rozstęp współ. łatwości pomiędzy grupami/klasami
23	wyjaśnia znaczenie wybranych symboli pogody.	0,93	0,57 – 1,00
24	podaje przykłady zwierząt żyjących w różnych środowiskach.	0,86	0,57 – 1,00
25	wyjaśnia znaczenie wybranych znaków drogowych.	0,78	0,54 – 1,00
26	porównuje dwa obrazki różniące się 5 szczegółami.	0,80	0,33 – 1,00
27	łączy identyczne rysunki w pary.	0,97	0,87 – 1,00
28	tworzy zbiory (kolekcje) przedmiotów; podaje nazwy ich nazwy.	0,82	0,48 – 1,00
29	dostrzega zmiany w rysunkach.	0,92	0,69 – 1,00
30	odszukuje i wykreśla drogę do celu w labiryncie.	0,94	0,75 – 1,00

5. Wyniki w skali staninowej

Stanin	Wynik dziecka	Wynik klasy/grupy
1 – wynik najniższy	9 – 42	64,13
2 – wynik bardzo niski	43 – 55	64,70 – 65,91
3 – wynik niski	56 – 66	66,00 – 66,85
4 – wynik niżej średni	67 – 73	67,27 – 70,67
5 – wynik średni	74 – 79	71,42 – 75,07
6 – wynik wyżej średni	80 – 83	75,14 – 77,16
7 – wynik wysoki	84 – 86	78,00 – 80,94
8 – wynik bardzo wysoki	87 – 88	81,50 – 83,53
9 – wynik najwyższy	89 – 90	83,71 – 85,33

6. Komentarz autorów

Prawidłowy rozwój emocjonalny, społeczny, intelektualny, i motoryczny dziecka decyduje o jego powodzeniu w początkowym okresie edukacji. Doceniając znaczenie tej zależności, nauczyciele od lat badają poziom gotowości dziecka do przekroczenia progu szkoły.

Badanie realizowane we współpracy z ODN w Zielonej Górze wspomaga żmudną pracę nauczycieli nad badaniem gotowości szkolnej ich podopiecznych.

Narzędzie proponowane przez ODN nie obejmuje całej gotowości szkolnej, a jedynie trzy jej podskale: umiejętności szkolne, sprawność motoryczna oraz kompetencje poznawcze. Umiejętności dziecka w zakresie pozostałych podskal nauczyciel rejestruje na drodze obserwacji.

Na podstawie ogólnych wyników poznajemy uśredniony obraz osiągnięć dzieci. W poszczególnych grupach jest on jednak bardzo zróżnicowany. Obok grup dzieci o bardzo wysokim poziomie gotowości szkolnej, są i takie, w których jest wiele dzieci o słabym przygotowaniu do nauki szkolnej.

1. Istnieje duży rozstęp wyników dzieci: 9 – 90 punktów (skala wyników 0 – 90). Wynik najniższy i bardzo niski (poniżej 56 punktów) uzyskało 69 dzieci (10,4%).
2. Rozstęp średnich wyników grup jest stosunkowo mały (współczynnik łatwości testu wynosi 0,71 – 0,95). Dla żadnej z grup dzieci zadania nie były bardzo trudne, trudne bądź umiarkowanie trudne. Dla 6 grup zadania były bardzo łatwe, zaś dla 33 łatwe. Oznacza to wyrównany (uśredniony) poziom gotowości szkolnej poszczególnych grup dzieci.
3. Rozstęp współczynników łatwości pomiędzy grupami dzieci w odniesieniu do każdej umiejętności jest jednak znaczny (patrz tabele z wynikami poszczególnych umiejętności).
Np.: Wyodrębnianie głosek w wygłosie – współł. łatwości dla ogółu wynosi 0,62 zaś rozstęp tego współczynnika wynosi 0,11 – 0,94. Oznacza to, że z jakiejś przyczyny prawie cała grupa nie opanowała tych umiejętności. Nauczyciele, których dotyczy taka sytuacja powinni szukać powodów takiego stanu i środków zaradczych na przyszłość.
4. Porównując ogólne wyniki w podskalach zauważamy dobre i porównywalne wyniki ogółu dzieci. I tak współczynniki łatwości wynoszą:

- umiejętności szkolne 0,78
- sprawność motoryczna 0,82
- kompetencje poznawcze 0,88

5. **W obrębie umiejętności szkolnych** najtrudniejsze okazały się:

- wyodrębnianie głosek w wygłosie (analiza słuchowa),
- wyodrębnianie kolejnych głosek w wyrazie (analiza słuchowa),
- łączenie kolejnych głosek w całość (synteza słuchowa wyrazu).

W zakresie analizy słuchowej, tylko wyodrębnianie głosek na początku wyrazu jest dla ogółu dzieci łatwe, choć w niektórych grupach około połowa dzieci tego nie potrafi. Gorzej wypada umiejętności wyodrębniania głosek na końcu wyrazu oraz wyodrębnianie kolejnych głosek w wyrazie: przy średnim współczynniku łatwości 0,62 i 0,53 spotkamy grupy, w których wynik jest znacznie niższy. Podobnie jest w przypadku syntezy słuchowej (łączenie kolejnych głosek w całość – 0,67).

Analizując szczegółowe wyniki dzieci znajdujemy 157 dzieci (23,57%), które równocześnie w każdej z tych trzech umiejętności uzyskały wynik 0 lub 1 punkt. Oznacza to, że prawie co czwarte dziecko nie jest przygotowane do nauki czytania i pisania. Dopełnienie obrazu niech stanowi rozkład wyników punktowych tych trzech umiejętności.

Umiejętność:	Liczba dzieci, które uzyskały punktów:			
	0	1	2	3
wyodrębnia głoski w wygłosie	145	100	121	300
wyodrębnia kolejne głoski w wyrazie	215	94	99	258
łączy kolejne głoski w całość	103	127	89	347

- Badanie **sprawności motorycznej** pokazało, że dzieci lepiej opanowały umiejętności z zakresu dużej motoryki (zadania 15 – 18). Zadania dotyczące małej motoryki (19 – 22) dzieci wykonywały nieco słabiej. Należy jednak pamiętać o dużej rozpiętości wyników pomiędzy grupami; obok takich, gdzie dzieci opanowały daną umiejętność w 100 procentach, są i takie, gdzie wynik ten wynosi 50 procent i mniej.
- Kompetencje poznawcze** to trzecia sfera objęta badaniami. Wynik ogółu dzieci jest wysoki. Duże rozbieżności pomiędzy wynikami grup wskazują, że niektóre dzieci mają kłopoty z analizą i syntezą wzrokową. Dotyczy to porównywania rysunków różniących się szczegółami oraz tworzenia zbiorów przedmiotów. Wyniki zadania 4 (opowiada treść obrazków uwzględniając związki przyczynowo – skutkowe) zawartego w obszarze umiejętności szkolnych nasuwają podobne wnioski.

Umiejętności dokonywania analizy i syntezy słuchowej i wzrokowej w znacznym stopniu determinują proces czytania i pisania. Ich doskonalenie będzie przedmiotem troski nauczycieli klas 1 – 3. Należy jednak pamiętać o tym, by nie zaniedbywać ich w edukacji przedszkolnej przygotowującej dzieci do opanowania tych umiejętności.

Ćwiczenia przygotowujące dzieci do nauki czytania i pisania powinny obejmować doskonalenie artykulacji, wyrabianie umiejętności dokonywania analizy i syntezy słuchowej i wzrokowej oraz

kształtowanie sprawności ruchowej (mała motoryka). Warto skorzystać z literatury traktującej o sposobach rozwijania tych umiejętności.

Ćwiczenia powinny być dostosowane do rodzaju trudności, na jakie napotyka dziecko. Trudność zadania w kolejnych ćwiczeniach należy stopniować. Jak najczęściej łączyć je z zabawami ruchowymi czy grami. Wiele z nich potrafią i powinni wykonywać z dziećmi ich rodzice w różnych sytuacjach życiowych (na spacerze, podczas podróży, czekając na wizytę u lekarza itp.).

Powinny mieć różnorodną konstrukcję i obejmować:

- ćwiczenia artykulacyjne,
- odtwarzanie głosek izolowanych i zespołu głosek w wyrazie,
- analizę zdania (np.: ile wyrazów ... , ustalanie następstwa wyrazów),
- analizę i syntezę wyrazu (np.: jaką głoskę słyszysz ... , budowanie nowego słowa na bazie podanej sylaby lub głoski, ustalanie następstwa głosek w wyrazie, podawanie słowa zaczynającego się tak, jak ostatnia głoska słowa wcześniejszego, wyklaskiwanie sylab, budowanie modelu wyrazu z małych klocków, zabawy ruchowe w rytmie sylab, jakie słowo powiedziałam?),
- określanie następstwa oraz związków przyczynowo-skutkowych w przestrzeni (rzeczywistej i na rysunku),
- ćwiczenia umiejętności analizy i syntezy na materiale obrazkowym (np.: wyszukiwanie różnic w obrazkach, dorysowywanie brakujących elementów, odnajdywanie obrazka/przedmiotu, który nie pasuje do innych, uzupełnianie logicznych ciągów rysunkowych, zbieranie przedmiotów w zbiory wg wspólnej cechy, układanie ilustracji, klocków według wzoru).

Polecamy literaturę:

1. Bogdanowicz Marta, O dysleksji czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu: odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli, Linea, Lublin: 1994.
2. Bogdanowicz Marta, Ryzyko dysleksji : problem i diagnozowanie, Harmonia, Gdańsk 2002.
3. Czajkowska Irena, Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole: poradnik dla nauczycieli, WSiP, Warszawa 2001.
4. Franczyk Anna, Program psychostymulacji dzieci w wieku przedszkolnym z deficytami i zaburzeniami rozwoju: ćwiczenia i zabawy do wykorzystania w pracy dydaktyczno-terapeutycznej dla nauczycieli i terapeutów pracujących z dziećmi o specyficznych potrzebach edukacyjnych, Impuls, Kraków 2003.
5. Gąsowska Teresa, Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu, WSiP, Warszawa 1994.
6. Jaszczak Jadwiga, Gry i zabawy w terapii pedagogicznej, Centralny Ośrodek Metodyczny Poradnictwa Wychowawczo-Zawodowego, Warszawa 1990.